

GEOGRAPHY AND GEOLOGY

Kseniia Tkachenko

International University, Odesa, Ukraine

Sofiia Zub

International University, Odesa, Ukraine

GEOGRAPHY OF MODERN TOURISM IN A DESERT CLIMATE: THE EXPERIENCE OF DUBAI

Abstract. The article examines the role of physical-geographic characteristics in shaping the modern tourism model of the Emirate of Dubai. It analyzes the region's spatial characteristics, the unique features of its coastline and desert areas, and the climatic parameters that determine the seasonality of tourism activities. The potential of arid landscapes as a fundamental resource for the development of adventure, eco-, and ethno-cultural tourism is assessed. Current statistical data regarding tourist numbers and hotel sector performance indicators are presented. The network of protected areas, spatial planning, and sustainable tourism concepts are analyzed in detail. The study concludes that climatic and landscape constraints have been successfully integrated into the tourism product through infrastructure development, balanced spatial planning, and the implementation of environmental initiatives.

Keywords: Dubai, tourism, natural-geographic potential, arid climate, tourism destination, desert tourism, natural resources, sustainable development.

Ксенія Ткаченко

Міжнародний Університет, Одеса, Україна

Софія Зуб

Міжнародний Університет, Одеса, Україна

ГЕОГРАФІЯ СУЧАСНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ПУСТЕЛЬНОГО КЛІМАТУ: ДОСВІД ДУБАЯ

Анотація. У статті досліджено роль фізико-географічних особливостей у формуванні сучасної моделі туризму емірату Дубай. Досліджено просторові характеристики регіону, унікальні особливості його узбережжя та пустельних територій, а також кліматичні параметри, що визначають сезонність туристичної діяльності. Оцінено потенціал аридних ландшафтів як базового ресурсу для розвитку пригодницького, екологічного та етнокультурного туризму. Продемонстровано актуальні статистичні дані щодо кількості туристів та показників діяльності готельного сектору. Детально проаналізовано мережу природоохоронних територій, просторового планування та концепції сталого туризму. З'ясовано, що кліматичні та ландшафтні обмеження були успішно інтегровані в туристичний продукт завдяки розвитку інфраструктури, збалансованому просторовому плануванню та впровадженню екологічних ініціатив.

Ключові слова: Дубай, туризм, фізико-географічний потенціал, аридний клімат, туристична дестинація, туризм пустельного типу, природні ресурси, сталий розвиток.

Популярність регіону серед туристів формується під впливом низки чинників, серед яких ключову роль відіграють природні умови. Саме вони впливають на види дозвілля, сезонність туристичних потоків, планування маршрутів та потреби в розвитку інфраструктури. Ця закономірність особливо помітна в регіонах із посушливим кліматом і незначною кількістю опадів. Дубай є наочним прикладом того, як складні природні умови можна успішно перетворити на потужний стимул для створення різноманітних можливостей для відпочинку.

Емірат розташований у східній частині Аравійського півострова, вздовж південно-західного узбережжя Перської затоки, і має берегову лінію протяжністю близько 72 кілометрів. Він межує з Абу-Дабі на півдні та Шарджою на північному сході, тоді як Хатта – гірський анклав, відокремлений від основної території, – межує з Оманом. Загальна площа Дубая становить 4114 квадратних кілометрів. Однією з вагомих переваг такого географічного положення є поєднання прибережних зон, величезних пустельних ландшафтів і високорозвиненого міського середовища. Це поєднання зумовило формування комплексного туристичного продукту, що включає пляжний відпочинок, екскурсії, а також пригодницький, діловий та розважальний туризм.

Клімат є суттєвим аспектом для всієї туристичної галузі. Регіон має тропічний пустельний клімат, для якого характерні надзвичайно спекотне літо та м'яка, відносно комфортна зима. За даними офіційного туристичного порталу Дубая, період із жовтня по травень, коли температура зазвичай коливається в межах 20–35°C, є ідеальним для активного відпочинку на свіжому повітрі. Натомість у літні місяці температура часто сягає 45°C.

Такі температурні коливання напряму впливають на організацію туристичних послуг. У періоди сильної сонячної активності екскурсії та заходи на відкритому повітрі переносять на ранкові або вечірні години. Влітку дозвілля основну увагу приділяє приміщенням із системами кондиціонування, як-от торговельно-розважальні центри, готелі, музеї та ресторани. І навпаки, у прохолодніші сезони дедалі популярнішими стають відвідування пляжів, парків, пустельних районів і гірських маршрутів. Таким чином, клімат визначає як час, так і місця проведення дозвілля туристів.

Характерною рисою сфери дозвілля Дубая є перетворення пустельних територій на визначні туристичні об'єкти. Посушливий ландшафт пропонує широкий спектр розваг, зокрема сафарі в пустелі, екстремальне водіння по дюнах ("dune bashing"), катання на верблюдах, сендбординг, польоти на повітряній кулі, спостереження за сходом і заходом сонця, а також заходи, що знайомлять з етнографічними традиціями бедуїнів. Це дає змогу зробити висновок, природне середовище перетворилося з пасивного тла на активну складову туристичної пропозиції.

Переконаливим прикладом такого підходу є заповідник "Аль-Мармум" (Al Marmoom Desert Conservation Reserve). Згідно з даними Департаменту економіки та туризму Дубая, цей заповідник займає понад одну десяту частину загальної площі емірату. Поєднання посушливих ландшафтів із природними та штучними водоймами створює умови, що сприяють збереженню місцевої флори й фауни. На території заповідника облаштовано екологічні велосипедні доріжки, а також створено можливості для спостереження за дикою природою та птахами, кемпінгу й ознайомлення з етнографічними традиціями. Зрештою, заповідник поєднує в собі екологічні, освітні та рекреаційні функції.

Ще однією складовою системи природних ресурсів є Дубайський заповідник пустелі (Dubai Desert Conservation Reserve), площа якого, за даними муніципалітету Дубая, становить 225,9 км². Цей регіон вирізняється високим рівнем біорізноманіття, слугуючи середовищем існування для аравійського орикса, різних видів газелей, лисиць, плазунів, а також численних видів птахів. Заснування та функціонування

таких природоохоронних зон формують різноманіття туристичної пропозиції регіону й приваблюють мандрівників, які цінують збереження довкілля.

Природне багатство регіону виходить за межі піщаних ландшафтів. Система природоохоронних територій емірату охоплює пустельні, прибережні, морські та гірські екосистеми. Згідно з офіційними даними муніципалітету Дубая, в еміраті створено вісім природоохоронних зон, що займають приблизно 31% його загальної площі. Це створює можливості перед туристичною галуззю поєднувати оздоровчий та пляжний відпочинок з такими видами дозвілля, як екотуризм, активний відпочинок і піші походи.

Актуальні статистичні дані засвідчує стрімке зростання сегментів туристичної галузі та розваг. У 2025 році Дубай прийняв 19,59 мільйона іноземних туристів, які зупинялися в місті з ночівлею. Зіставлення показників показує, що у 2024 році цей показник становив 18,72 мільйона, що свідчить про зростання кількості туристів на 5% порівняно з попереднім роком. У 2025 році середній рівень завантаженості готелів сягнув 80,7%, а середня тривалість перебування становила 3,7 ночі. Ці цифри відображають високу активність у туристичному секторі та зумовлюють необхідність збалансованого підходу до використання рекреаційних ресурсів.

Беручи до уваги вагомий вплив людської діяльності на довкілля, впровадження концепції сталого розвитку стало одним із головних пріоритетів. Емірат започаткував ініціативу "Сталий туризм Дубая" (Dubai Sustainable Tourism), спрямовану на інтеграцію екологічних стандартів і принципів відповідального споживання у сфери гостинності та громадського харчування. Ця ініціатива охоплює освітні програми, екологічні кампанії та механізми, що заохочують бізнес до ефективного використання ресурсів.

За даними на 2026 рік 237 готелів отримали екологічні відзнаки або сертифікати у рамках програми "Сталий туризм Дубая". Процес сертифікації включав оцінювання таких критеріїв, як енергоефективність та ефективність використання води, системи поводження з відходами, практики відповідального постачання, участь персоналу й гостей в екологічних ініціативах, а також дотримання стандартів ESG (екологічні, соціальні та управлінські критерії). Це питання є особливо важливим для Дубая, оскільки посушливий клімат обмежує доступ до життєво важливих ресурсів, роблячи їх ефективне та відповідальне використання запорукою довгострокової стабільності туристичного напрямку.

Особливе значення у цьому процесі має просторове планування. Генеральний план розвитку міста "Дубай 2040" передбачає значне розширення парків і рекреаційних зон, відновлення природних екосистем і створення мережі "зелених коридорів". На підставі офіційних директив уряду ОАЕ, метою є збільшення частки природних заповідників і сільських ландшафтів до 60% від загальної площі емірату до 2040 року. Разом із тим площа земель, відведених під інфраструктуру туризму та гостинності, має зрости на 134%. Розвиток туристичного сектору є частиною ширшої стратегії, спрямованої на збереження природних ландшафтів емірату.

Підсумовуючи, саме географічне розташування та природні ресурси Дубая становлять основу його туристичного потенціалу. Саме поєднання узбережжя,

пустель, гірських масивів і високотехнологічного мегаполіса сприяло формуванню унікальної пропозиції у сфері туризму та дозвілля. Якщо пустельні райони стали осередками сафарі, екотуризму та культурного туризму, а узбережжя пропонує можливості для пляжного відпочинку й активного дозвілля, то центр міста слугує головною локацією ділового життя, культури, розваг і торгівлі.

Досвід емірату Дубай демонструє, що ретельне просторове планування та раціональне управління ресурсами дозволяють ефективно адаптувати складні природні умови до потреб туристичної галузі. Забезпечення довгострокової сталості розвитку цього туристичного напрямку вимагає збалансованого підходу, що поєднує розширення інфраструктури, мінімізацію антропогенного впливу на довкілля та збереження унікальних природних екосистем.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Dubai.ae. Dubai Fact Sheet. URL: <https://www.dubai.ae/web/dubai.ae/dubai-fact-sheet> (дата звернення: 28.09.2026).
2. Visit Dubai. About Dubai. URL: <https://www.visitdubai.com/en/explore-dubai/about-dubai> (дата звернення: 28.09.2026).
3. Visit Dubai. Practical information for travelling to Dubai. URL: <https://www.visitdubai.com/travel-trade/plan-your-trip/practical-information> (дата звернення: 28.09.2026).
4. Visit Dubai. Dubai City Guide 2026: Desert Experiences. URL: <https://www.visitdubai.com/-/media/Images/pdf/2026/dubai-city-guide-en-2026.pdf> (дата звернення: 28.09.2026).
5. Dubai Department of Economy and Tourism. Key Initiatives Driving Dubai's Economy and Tourism Forward. URL: <https://www.dubaidet.gov.ae/en/about-det/initiatives> (дата звернення: 28.09.2026).
6. Visit Dubai. See Wildlife at Al Marmoom Desert Conservation Reserve. URL: <https://www.visitdubai.com/en/places-to-visit/marmoom-reserve> (дата звернення: 28.09.2026).
7. Dubai Municipality. Dubai Protected Area – Dubai Desert Conservation Reserve. URL: <https://www.dm.gov.ae/dubai-protected-areas/wildlife> (дата звернення: 28.09.2026).
8. Dubai Municipality. About Dubai Protected Areas. URL: <https://www.dm.gov.ae/dubai-protected-areas/about-dubai-protected-areas/> (дата звернення: 28.09.2026).
9. Dubai Department of Economy and Tourism. Tourism Performance Report January–December 2025. URL: <https://www.dubaidet.gov.ae/en/research-and-insights/tourism-performance-report-december-2025> (дата звернення: 28.09.2026).
10. Dubai Department of Economy and Tourism. Dubai awards record 237 hotels with Dubai Sustainable Tourism Stamp. URL: <https://www.dubaidet.gov.ae/en/newsroom/press-releases/dubai-sustainable-tourism-stamp-2026> (дата звернення: 28.09.2026).
11. The Official Platform of the UAE Government. Dubai 2040 Urban Master Plan. URL: <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/strategies-plans-and-visions/transport-and-infrastructure/dubai-2040-urban-master-plan> (дата звернення: 28.09.2026).